

Nr 589

Av herrar **Ståhl** och **Wedén**, *angående de statliga insatserna på atomenergiens område.*

(Lika lydande med motion nr 465 i Första kammaren)

Under handelshuvudtiteln i årets statsverksproposition meddelar departementschefen att en kommitté skall tillsättas för allsidig omprövning och förutsättningslös utredning av de uppgifter som hädanefter bör ankomma på olika statliga organ, i första rummet AB Atomenergi, för insatser på olika områden beträffande atomkraftens fredliga utnyttjande i vårt land. För var och en som med intresse följt utvecklingen hittills på detta viktiga och synnerligen kostnadskrävande område står det klart att denna utveckling numera gått in i en ny period för att inte säga en ny epok. Ett enskilt svenskt företag har i konkurrens med ledande världsföretag i branschen åtagit sig ansvaret för såväl konstruktion som tillverkning av den invecklade och avancerade maskinutrustning, som erfordras för anläggningar av detta slag. Först härmed har utvecklingen på atomenergiens område inträtt i ett skede, då atomenergien med framgång exploateras i kommersiellt syfte, en händelse som med hänsyn till framtiden utan överdrift kan karakteriseras som ett epokskifte.

Det ligger i sakens natur att de statliga insatserna på området härigenom bör omorganiseras, sannolikt begränsas och fixeras. De blir i och med detta inte mindre viktiga än tidigare. En fastare organisationsform bör ges för dessa insatser, varvid olika intressenter bör äga möjlighet att på ett fruktbarande sätt påverka styrningen av verksamheten. Den rika fond av personlig erfarenhet och kunskap som redan finns knuten till AB Atomenergi bör självfallet tillgodogöras den nya organisationen, samtidigt som kontakterna med utländska fackorgan på samma områden om möjligt bör utbyggas och intensifieras.

Vi tillåter oss att i följande punkter ange några av de uppgifter, som bör vara vägledande för den blivande utredningen, och vi understryker att i denna bör ingå representanter för inte blott riksdagen utan även olika expertorgan, Ingeniörsvetenskapsakademien, Svenska teknologföreningen och atomdelegationen liksom eventuellt försvarets forskningsanstalt och personalen vid AB Atomenergi. Självfallet måste även den svenska kraftindustriens olika delar vara representerade. De uppgifter vi önskar särskilt påpeka kan lämpligen sammanfattas sålunda:

1. Lämplig omfattning av den statliga insatsen bör anges särskilt med hän-

syn till tillgängliga resurser, det allmänna läget samt industriens förmåga och intentioner.

2. Så preciserade riktlinjer som möjligt för den statliga insatsen bör fastläggas. Härvid bör man utgå från ett visst minimiprogram av långsiktig karaktär, som bör bli föremål för periodisk omprövning.

3. Lämplig organisationsform för den statliga insatsen bör fastställas. Härvid må ej uteslutas att olika områden av den för närvarande inom AB Atomenergi bedrivna verksamheten lämpligast organiseras i olika form, t. ex. grundforskning för sig, målforskning för sig, teknisk utveckling för sig samt produktion (utan bränsleelement) för sig.

Särskild vikt bör läggas vid att finna organisationsformer som medför en tillfredsställande styrning av speciellt de mycket kostnadskrävande projektarbetena. Alla intressenter bör få reella möjligheter att medverka i arbetets uppläggning på ett tillräckligt tidigt stadium. De nu rådande bristerna i detta hänseende är uppenbara med Marviken-projektet för ögonen.

Även bör särskilt tillses att den personella kompetens, som finns vid AB Atomenergi, tillvaratas på bästa sätt.

Arbetets karaktär och de stora statliga utgifter som sammanhänger därmed nödvändiggör att anställda inom den statliga atomenergiverksamheten får rätt att fritt delta i teknisk-vetenskaplig-ekonomisk debatt.

4. De internationella aspekternas vikt kräver vidare att utlandet i sina kontakter i dessa frågor får möta en allsidig och representativ bild av svensk vetenskap och teknik. Detta bör särskilt beaktas vid val av organisationsform eller -former.

Under hänvisning till ovan anförda motivering hemställs,

att riksdagen måtte uttala att utredningsarbetet rörande de fortsatta statliga insatserna på atomenergiens område bör beakta i motionen angivna riktlinjer.

Stockholm den 25 januari 1966

Manne Ståhl

Sven Wedén